

آکساندر آکساندروویچ آلیابی‌یف (۱۷۸۷ - ۱۸۵۱)

به مناسبت ۱۷۰مین سال‌مرگ آهنگ‌ساز

آکساندر آکساندروویچ آلیابی‌یف جزو برجسته‌ترین آهنگ‌سازان نیمه نخست سده ۱۹ به‌شمار می‌آید. او که در جنگ میهنی سال ۱۸۱۲ شرکت کرده بود و دوست دکابریست‌ها به‌شمار می‌آمد، توانست در هنر آفرینش‌گرانه خود تلاش‌های نو و پیشروانه هنر روسی این دوران را بیان کند. رمانس‌های او، جستارهای میهنی دارای ارزش بسیار، اندیشه‌های آزادی‌خواهانه و میهن‌دوستانه را وارد موسیقی روسی کردند. او در ساخته‌های خود، درون‌مایه روانی هنر موسیقی روسی را تا اندازه بسیار ژرف کرده، دنیای سرشار درآیش‌ها، آرزوها و اندیشه‌ها، هجوم رمانتیک هم‌دورانان خود به‌سوی آزادی و تشنگی آنان را برای به‌دست آوردن آزادی و خودگردانی سرشت آدمی، بازتابانید. و در این زمینه نیز هنر آفرینش‌گرانه آلیابی‌یف با سروده‌های دوران جوانی پوشکین و هنر آفرینش‌گرانه شاعران دکابریست، یعنی با کسانی که او نه تنها با آنها دارای دیدگاه‌های یکسان بود، بلکه در جستارهای بسیار دیگر زندگی خودی [شخصی] و سرنوشت تلخی که از آنان شد نیز، تا اندازه بسیاری خویشاوند بود.

داده‌هایی گیرا از زندگی آکساندر آلیابی‌یف

۱. آکساندر آلیابی‌یف آهنگ‌ساز در همه زندگی خود به کامیابی‌های بسیاری دست پیدا کرد. در سده نوزدهم او بسیار نام‌دار بوده، او را با گشاده‌رویی به آیین‌های نادینی گوناگون فرامی‌خواندند، و خرده‌گیران [نقادان] درباره آفریده‌های او دارای دیدگاهی بیش‌وکم خوشایند بودند. آکساندر آکساندروویچ ساخته‌های بسیاری را آفرید - ۶ نمایش آوازی، ده‌ها نمایش فکاهی، ۲۰۰ رمانس و ساخته‌های بسیار دیگر.

۲. از زندگی‌نامه آلیابی‌یف روشن می‌شود، که آدمی ترسو نبود. او با تلاش بسیار در جنگ میهنی سال ۱۸۱۲، هنگامی که سپاه ناپلئون به روسیه یورش برد، و چند سال پس از آن همچون سپاهی ارتش روسیه، در نبردهای بیرون از خاک روسیه و همچنین در چیرگی [تسخیر] بر شهر درسدن به فرماندهی سراینده - هوسار [گونه‌ای سپاهی اسب سوار سبک] نام‌دار، دنیس داویدوف هنبازی [شرکت] کرد.

دنیس داویدوف

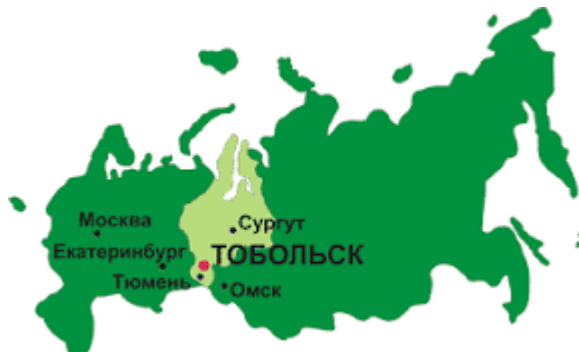
۳. آکساندر آلیابی‌یف از دوران کودکی به موسیقی کشش نشان می‌داد. از آنجایی که او از خانواده‌ای با سرچشمه درباری برمی‌خواست (پدر او استاندار بود)، پدر و مادرش توانستند به او آموزشی والا، همچنین آموزش موسیقی بدهند. نخستین ساخته‌های خود را او زمانی که ۲۳ سال داشت پراکنده [منتشر] کرد، اما به‌زودی جنگ میهنی پدیدار شد، و او ناچار شد تا برای چند سال از کار موسیقیایی دست بکشد.

۴. یک روز آهنگ‌ساز با گمان آن‌که یک زمین‌دار را به هلاکت رسانده، دستگیر شد. اما فرنوده [ثابت] نشد که او این کار را کرده باشد، اما این گمان آن‌هم با انگار داشتن [در نظر گرفتن] این جستار که او به گروه‌های دکابریست‌ها نزدیک بود، برای گنه‌کار بودن و فرستادن او به سبیری و گرفتن برنام [عنوان] درباری و همه دارایی‌های او، بسنده بود. دوستان و خویشاوندان او بارها به امپراتور نیکلای نخست دادخواست برای بخشش او فرستادند، اما همه آنها رد شدند. اما نه همه چیز بی‌اندازه اندوهگین بود. او را به تابولسک فرستادند، که به‌هیچ‌گونه بیمی از آن نداشت، زیرا او در این شهر دوران کودکی و نوجوانی خود را گذرانده بود، و او از آنجا خوشش می‌آمد.

تابولسک در ابتدای سده نوزدهم

۵. الکساندر آلیابیف شماری از پرآوازمترین ساخته‌های خود را به همراه جُنْگِ رمانس‌های «خواننده شمالی»، درست در این دوران نوشت. در آن زمان او با گذراندن ۳ سال در زندان، آزاد شد، اما می‌بایست در تابولسک دور دست، در شهری که در آن زاده شده بود بماند.

۶. در کنار ساخته‌های موسیقایی، آهنگ‌ساز به بهترین گونه‌های رهبری می‌کرد - بنابر گفته‌های هم‌دورانانش، او توان آن را داشت که حتی یک ارکستر بزرگ را رهبری کند. آلیابیف همچنین بسیار خوب فورته پیانو می‌نواخت، و نواختن این پیچیده‌ترین ساز موسیقی را در دوران کودکی فرا گرفته بود.

۷. همسر آ. آلیابیف خویشاوند ریمسکی - کرساکوف نامی به‌شمار می‌آمد. اما بنابر انگیزه‌های ناپیدا این جفت نتوانست دارای فرزندی شود. این بود که آنها دختر بچه‌ای را - که خواهر وادیم پاسسک - تاربخدان بود - به فرزندی پذیرفتند.

وادیم پاسسک

۸. ۷ آموزشگاه موسیقی، ۲ جشنواره و شماری از مسابقه‌های موسیقایی، بنام الکساندر آلیابیف هستند. به‌یاد آهنگ‌ساز بزرگ سه بنای یادبود ساخته شد، که یکی از آنها در تابولسک زادبومی او، در جایی که به همشهری نام‌دار خود ارج بسیار می‌گذارند، است.

۹. به‌هنگام گذراندن دوران رانده‌شدگی [تبعید] در شهر تابلولسک، به آلبایی‌یف که دیگر در آن‌زمان نام‌دار شده بود، در خانه‌های درباری گوناگون با خوش‌رویی خوشامد گفته می‌شد، هر چند که او از دید هوده [قانون] یک رانده شده و تبه‌کاری دادباخته [محکوم] به‌شمار می‌آمد. و هنگامی که استان‌دار تازه آن‌جا به زن خود گوشزد کرد که پذیرایی از چنین آدمی، درخور خدمت‌گذاران به سرور کشور [تزار] نیست، زن او پاسخ داد که «روسیه خوش‌بخت است که دارای چنین تبه‌کارانی است، و بخت به ما دو نفر روی آورده، که آنها را درست به این‌جا می‌فرستند».

۱۰. با کمک دوستان او، آفریده‌های نوی الکساندر آلبایی‌یف رسوا و رانده شده، در مسکو و پترزبورگ همواره نمایان می‌شدند. آهنگ‌ساز آنها را با نشانه‌های «آ. آ.» دستینه می‌کرد. هنگامی که نیکلای نخست آگاه شد، که این نشانه‌ها از آن یک زندانی رانده شده است، گفت، که موسیقی او برای کشور بی‌آزار است و به کارمندان‌اش فرمان داد تا خود را به نادانی بزنند که از این جستار آگاه نیستند.

نیکلای نخست

برگردان بخش‌هایی از «تاریخ موسیقی روسیه، نسک شماره ۱» و از برگ اینترنتی Faktoved.RU از زبان روسی به‌زبان پارسی از بابک بردیا - برلین ۷ ماه فوریه سال ۲۰۲۱
 برای آشنایی با موسیقی آهنگ‌ساز، پیشنهاد می‌کنم به ساخته‌های زیر آلبایی‌یف گوش داده شود:
 ترانه‌های «شبا‌هنگ [بلبل]»، «چگونه اسلابودوشکا آن‌سوی رودخانه ایستاده»،
 تریو (سه تایی) لا مینور برای ویولون، ویولونسل و فورتیه - پیانو